

Hélène Gelèns
applaus vanuit het donker

Cossee
Amsterdam

SLUITINGSTIJD

je bepaalt: dat is pluis dat is niet pluis
dit hier pluis dat daar niet pluis
vroeger niet pluis nu pluis en straks

vanuit het donker applaus
en je zegt ijdelheid ijdelheid
alles is ijdelheid, je schrap
(ijdelheid der ijdelheden)
zegt alles is! alles is!
alles is maar wat het is, je schrap
alles! alles! zeg je ineens
vijf uur is de sluitingstijd van alles

terwijl je nog schrap: alle all al a
applaus vanuit het donker
en je weet niet: pluis of niet pluis

WAT ONS TOEVALT

o met die losse bladen uit bruintje beer
verstevigt de meerkoet het nest precies zo dat
o hele dagen lezen!

o met die laat-romeinse theatermaskers
verwerft het kerkgewelf precies het aanzien dat
o maskerade!

o met die apollo in parisch marmer
wint de kalkbrander precies de juiste kalk om
o goddelijk lijf!

o met die wierdegrond van de vroegste groningers
verkrijgt onze zandakker precies de groeikracht om
o statige bult in vlak land!

o wat ons is gegund: groei groeispuurt ontgroeien?

o melktandenlach!
o met haar melktandjes in juwelendoosjes
rammelt dat meisje precies zo ritmisch als

LOF DER WEL-VAERT (OF: DE 17E EEUW IN G-KLEIN)

ga voor anker, strijk de zeilen, hier
geen opkomend geen vallend tij
hier kabbelt het water, blauw goud
blauw zilver blauw brons en blauw ijzer
(zweet bijvoorbeeld kabbelt niet)
wat is t anders als fraey, aan wal!

weest gerust, kijk, mortieren
als schoorstenen hemelwaarts gericht
tot daar schittert het water blauw goud
in zilveren bronzen en ijzeren tij
(bloed bijvoorbeeld schittert niet)
aan wal is t niet anders als fraey

waar anders is men zo volkomen vrij?
niemand die niet handeldrijft, niet handjeklapt
en niemand hier mengt zich in andermans wijs
knechtschap is verboden, uw slaaf wordt gedoogd
al wat drijft op het water brengt goud
(tranen bijvoorbeeld drijven niet)
is t niet anders niet anders als fraey

HET APPLAUS VAN PYTHAGORAS

in de 26e eeuw na pythagoras leerde men op school
de naar pythagoras vernoemde stelling: in rechthoekige
driehoeken is het kwadraat van de schuine zijde gelijk aan
de som van de kwadraten van de rechthoekszijden
– o wonder van schoonheid! – terwijl pythagoras’
reputatie als geometricus berustte op twee versregels

*toen pythagoras dat bekende diagram vond
ter ere waarvan hij honderd ossen offerde*

de auteur van deze regels, apollodorus het rekenwonder
of misschien toch apollodorus de aritmeticus, leefde
waarschijnlijk voor cicero, die in de natura deorum
zinspeelde op diezelfde anekdote, en als onze apollodorus
dezelfde is als apollodorus van cyzicus, een bekende
volgeling van de lachende filosoof democritus, stelde hij
deze regels in de 1e of 2e eeuw na pythagoras op schrift
oftewel een eeuw voor euclides de stelling bewees
als we proclus diadochus tenminste mogen geloven
die in de 10e eeuw na pythagoras in zijn commentaar
op euclides’ elementen pythagoras afschilderde als een man
die de waarheid van de stelling erkende en euclides
als de man die de waarheid van de stelling bewees

toen pythagoras dat bekende diagram vond was die geometrische kennis nieuw voor pythagoras en wie weet voor alle grieken maar soemeriërs pasten lang voor pythagoras het diagram toe en ook de oude egyptenaren en de babyloniërs dus wellicht gaf pythagoras een in het oosten gevonden waarheid door *ter ere waarvan hij honderd ossen offerde* en slaan die versregels niet allereerst op zijn ontdekking van de stelling maar vooral op zijn grootse viering van de vondst! als de anekdote uit de 1e of 2e eeuw na pythagoras stamt kunnen we aannemen dat pythagoras indertijd evenzeer bekend stond om deze geometrische kennis als om zijn enthousiasme ervoor en moeten we overwegen pythagoras niet langer te eren om de stelling maar om zijn applaus

in de 26e eeuw na pythagoras doceerde men hoe het applaus van pythagoras leidde tot applaus voor hemzelf – o wonder der dichtkunst! – terwijl getuige een tekst uit diezelfde eeuw de pythagorese jaartelling ingeburgerd raakte

VLAM! (MARSMANVARIATIE)

vlam in mij, jaaa, laai op!
hart in mij, oefen geduld
verdriedubbel vertrouwen
vogel in mij, hup, wiek op
uit vruchtdragende takken!
laat de durf niet varen
de vaart niet luwen
glijvlucht en hulde zijn fijn
maar veel weidser het speelruim

UW BEURT!

tel af van tien
tot nul, u bent   goed [tien] ik tel af [negen]
de zoeker, de   met de ogen dicht [acht]
anderen zijn applaus ik ben [zeven] de zoeker [zes]
het begint op nul   de anderen [vijf] zijn applaus
realiseert u zich   [vier] het begint op nul [drie]
het eindigt met   vaststaat [twee] het eindigt zodra
applaus voor u   [één] ik het zoeken staak [nul!]
wie niet klapt wordt betrap wie niet zoekt speelt vals, ik kom!